

BIOLOGISCH

← BIOLOGISCHE →

DIEREN

*Vol met boerenwijsheid
en leuke Wist je datjes...*

CAMPAGNE GEFINANCIERD
MET STEUN VAN
DE EUROPESE UNIE

ENJOY
IT'S FROM
EUROPE

DIEREN

Boerderijdieren kunnen op verschillende manieren gehouden worden. Dieren op een biologische boerderij hebben veel ruimte in de stal. De stallen hebben altijd daglicht en er komt veel frisse lucht in. In de stal ligt strooisel, waar ze lekker in kunnen liggen en in kunnen scharrelen. Ze krijgen biologisch voer. Dat is voer waar geen gif op gespoten is. En: alle dieren op een biologische boerderij kunnen naar buiten, de wei in. Daar kunnen ze rondlopen en gras eten. In de winter kan dat niet, want dan is het te koud en te nat en is er niet genoeg gras om van te eten. Boerderijdieren die op een biologische manier gehouden worden, kunnen dus zoveel mogelijk dingen doen die hun verre voorouders vroeger in de natuur ook deden.

WETTEN EN REGELS

In Nederland zijn er wetten waarin staat hoe je op een boerderij je dieren moet houden. Die regels gelden voor elke boerderij. De belangrijkste wet is de Wet Dieren. Deze wet vertelt per diersoort hoe mensen de dieren moeten houden. Zo staan er in het Varkensbesluit regels over het houden van varkens en in het Legkippenbesluit regels over het houden van legkippen. Voor biologische boeren gelden extra regels. Deze extra regels worden gemaakt door Europa en gelden voor alle biologische boeren in Nederland en in de rest van Europa. Zo is precies vastgelegd hoeveel ruimte elk dier op een biologische boerderij krijgt en waar het voer vandaan komt.

BIOLOGISCH

Het woord 'biologisch' is een beschermde term. Dit betekent dat bijvoorbeeld eieren, melk, kaas en vlees alleen biologisch mogen heten als de boerderijen gecontroleerd zijn door Skal.

Dan mag ook het Europees biologisch keurmerk, ook wel het 'groene blaadje' genoemd, op de verpakking staan. Voor jou is dit heel belangrijk, want zo weet je in de winkel of een biologisch product ook écht biologisch is.

BIOLOGISCH

Er staan soms ook andere keurmerken naast dat groene blaadje op de verpakking. De bekendste andere keurmerken zijn:

- **EKO-keurmerk:** als dit keurmerk op het product staat, betekent het dat de biologische boer waar dit product vandaan komt, nog duurzamer wil werken. Zo heeft de boer soms zonnepanelen of speciale planten op het erf staan. Elk jaar maakt een EKO-boer een plan welke 2 dingen hij/zij wil verbeteren. Zo wordt het bedrijf steeds duurzamer.
- **Demeter-keurmerk:** het Demeter-keurmerk staat op producten die van biologisch-dynamische boerderijen komen. De boeren op deze boerderijen houden zich aan nog strengere regels dan de boeren van biologische boerderijen. Je ziet dit keurmerk meestal op verpakkingen bij de biologische winkel.
- **Beter Leven-keurmerk:** Op het Beter Leven-keurmerk zie je altijd 1, 2 of 3 gele sterretjes staan. Hoe meer gele sterretjes, hoe meer dierenwelzijn op de boerderij. Biologische boeren hebben altijd drie gele sterretjes, wat betekent dat het dierenwelzijn op deze boerderijen hoog is.

WIE CONTROLEERT?

Er zijn verschillende organisaties die controleren of iedereen zich aan de regels houdt. Zo werken er voor de overheid mensen van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Zij bewaken de veiligheid van ons eten. Controleurs bezoeken plaatsen waar dieren worden gehouden en kijken of iedereen daar zich wel aan de regels houdt. Biologische boerderijen worden gecontroleerd door deze controleurs, maar ze krijgen ook elk jaar controle door Skal Biocontrole. Skal kijkt op elke boerderij of ze zich wel aan de biologische regels houden

KLANT IN DE WINKEL

Als jij of je ouders iets kopen in de winkel, kun je kiezen voor biologisch of niet-biologisch. Een biologische boer verdient zijn geld met het verkopen van biologische melk, eieren, kaas of vlees. Als je dat koopt, weet je dat de dieren een goed leven hebben (gehad) op de boerderij, met lekker veel ruimte. Je betaalt er soms iets meer voor, maar dat komt juist doordat die biologische boer zo goed voor zijn dieren zorgt. Dat kan hij alleen betalen als jij of je ouders iets meer betalen voor het eitje of de melk.

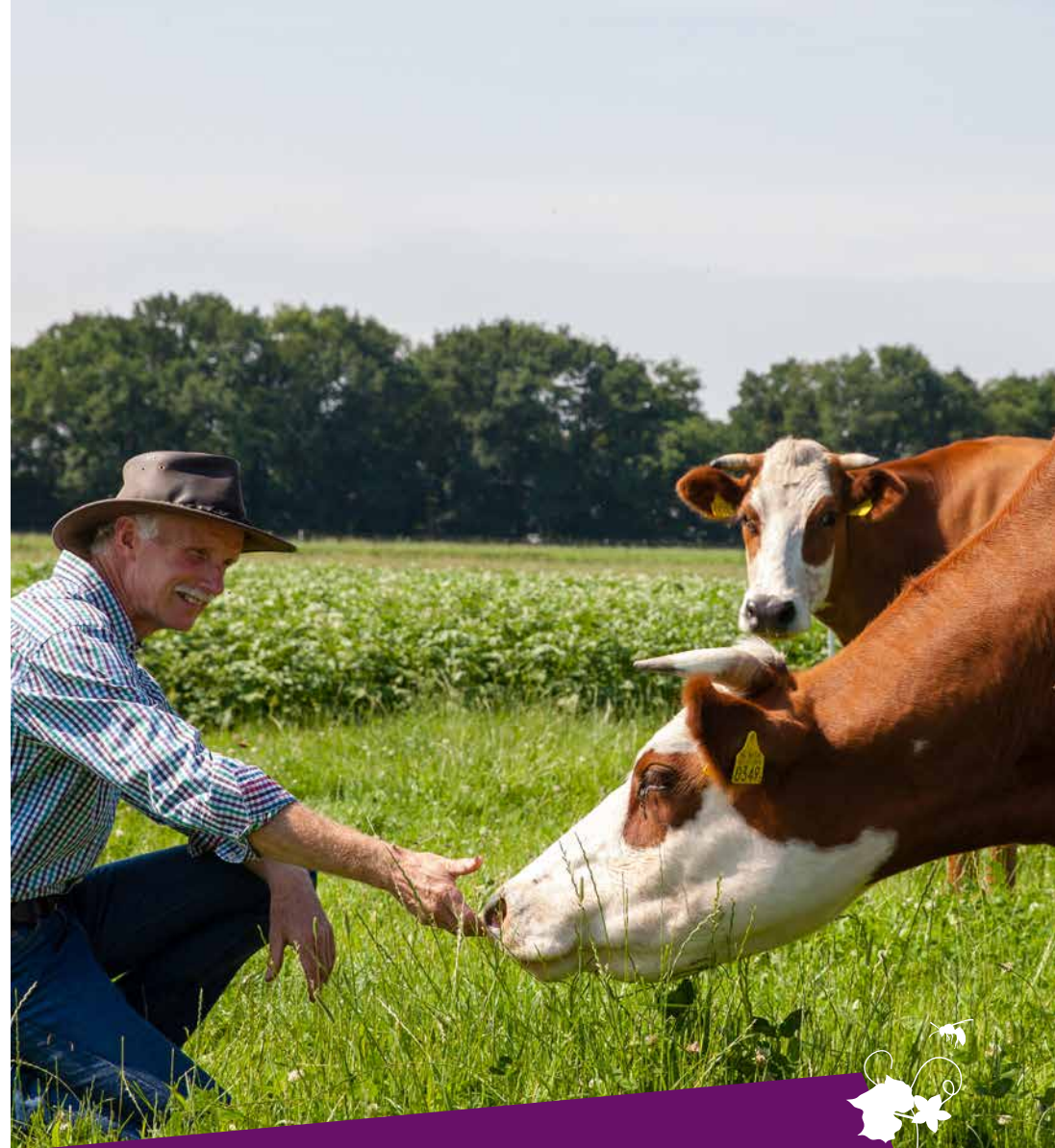
KOEIEN

RANGORDE IN DE KUDDE

Koeien zijn kuddedieren. Ze hebben er een hekel aan om alleen te zijn. Daarom staan koeien op een biologische boerderij ook altijd bij elkaar, zowel in de stal als in de wei. Binnen de kudde is er een sterke rangorde: de sterkste koe is de baas. De belangrijkste koe heeft altijd voorrang. Als een andere koe niet kan uitwijken, krijgt ze ruzie. Een biologische boer voorkomt ruzie tussen koeien door de koeien veel ruimte te geven, zowel binnen als buiten.

VAN VOEDING TOT MEST

Het basismenu van een biologische koe bestaat uit gras en hooi. Dit noemen we ruwvoer. 's Zomers eet een koe wel 90 kilo vers gras per dag! Voor een goede melkproductie krijgt ze daar nog twee kilo brokjes bij, bijvoorbeeld eiwitrijke granen zoals maïs en luzerne. Al dat voer wordt zonder gif verbouwd. Een koe kauwt haar voedsel twee keer, herkauwen heet dat. Na de eerste keer kauwen gaat het voer naar de pens, de voormaag. Als die vol is, komt het terug in de bek zodat de koe het nog een keer kan kauwen. Koeien die je in de wei ziet liggen, zijn meestal aan het herkauwen. Dat doet de koe om het gras goed te kunnen verteren. Een koe eet niet alleen veel, ze drinkt ook dagelijks 70 liter water! Je kunt je wel voorstellen dat een koe dan ook veel moet poepen en plassen. Hiervan wordt mest gemaakt, wat de boer op zijn land gebruikt om het gras goed te laten groeien.

Wist je dat...

een baby-koe (0 tot 1 jaar) een kalfje heet?
En een 'tiener'-koe (1 tot 2 jaar) een pink?

MELKPRODUCTIE

Sommige koeien geven melk, we noemen hen melkkoeien. Andere koeien worden alleen gehouden voor het vlees. Er zijn ook dubbeldoelkoeien: zij geven melk én zijn geschikt voor het vlees. Een melkkoe of dubbeldoelkoe wordt minstens twee keer per dag gemolken. Vroeger ging dat met de hand. De boer of de boerin zat dan op een kruk en kneep met de hand in de spenen van de uier, zodat de melk eruit kwam. Ongeveer zestig jaar geleden kwam de melkmachine, die bestaat uit vier zuignappen die door de machine vacuüm gezogen worden. De koeien worden daarvoor twee of drie keer per dag naar de melkstal gedreven. Tegenwoordig zijn er ook melkrobots. Een koe kan dan zelf bepalen wanneer ze gemolken wil worden. Het melken gebeurt dan helemaal automatisch. De melk wordt opgeslagen in een koeltank en de melkfabriek komt de melk elke paar dagen ophalen. In de fabriek wordt de melk gekookt en in het pak gedaan. Als de melk van biologische koeien komt, de melkwagen alleen melk ophaalt bij biologische boeren én er in de fabriek alleen biologische melk verwerkt wordt of een speciale afdeling is voor biologische melk, mag op het pak het Europees biologisch keurmerk staan, het 'groene blaadje'.

Een biologische koe geeft gemiddeld 20 liter melk per dag. Om melk te kunnen geven, moet een koe een kalfje krijgen. Vanaf de geboorte van haar eerste kalfje geeft een koe melk en kan de boer beginnen haar te melken. Het kalfje krijgt de eerste dagen de melk van de koe. Daarna krijgt het kalfje speciale kalfjesmelk. Sommige biologische boeren laten het kalfje bij de koe lopen. Ook dan is er nog melk over voor de boer, want de koe geeft meer melk dan het kalfje op kan.

Wist je dat...

... een koe vanaf haar tweede jaar jaarlijks een kalfje krijgt?
Een jonge koe, die nog maar één keer een kalfje heeft gekregen, heet een vaars. Ze is dat 2 tot 3 jaar.

WAAROM HEBBEN KOEIEN EEN OORMERK?

Net als mensen heeft elke koe een eigen paspoort. Hierin staat wanneer en waar ze geboren is, wie haar ouders zijn en bij welke boer ze woont. Maar er staat bijvoorbeeld ook in of het wel of geen biologische koe is. Omdat een koe geen broekzak heeft, zit het paspoort in de vorm van een geel plastic kaartje in haar oor: een oormerk. Op het oormerk staat het 'paspoortnummer' en in de computer van de boer staan de gegevens van de koe. Voor de zekerheid heeft ze twee oormerken. Want als ze er eentje verliest, heeft ze altijd nog een reserve. De oormerken zijn heel belangrijk. Als de koe een erfelijke ziekte heeft, kan haar hele familie opgespoord worden. Zo kan voorkomen worden dat de ziekte zich blijft verspreiden.

Wist je dat...

niet alleen een stier hoorns heeft, maar dat ook koeien hoorns hebben? Bij jonge kalfjes wordt soms besloten om te onthoornen, zodat de hoorns niet gaan groeien. Zo kunnen de koeien elkaar niet verwonden als ze ruzie hebben. Onthoornen mag bij biologische kalfjes alleen als het nodig is. En dan alleen onder verdoving.

WANNEER IS EEN KOE EEN BIOLOGISCHE KOE?

Een boer krijgt pas het Europees biologisch keurmerk voor de melk en het vlees als hij zich (onder andere) aan de volgende regels houdt:

- Melkkoeien: minimaal 6 m² stalruimte per koe; Vleeskoeien: hoe groter de koe, hoe meer ruimte ze krijgt.
- In de stal moet daglicht en frisse lucht zijn, en voor elke koe een droge en schone plek met stro of zaagsel waarop zij zacht kan liggen.
- De koeien krijgen biologisch voer.
- Een biologische koe moet zo vaak mogelijk in de wei staan. De meeste jaren kunnen de koeien meer dan 250 dagen naar buiten.

BIOLOGISCH

Wist je dat...

een koe pas een volwassen koe is na de geboorte van haar tweede kalf?

WIL JE EEN LEUK FILMPJE OVER
BIOLOGISCHE KOEIEEN KIJKEN?
KIJK DAN OP [BIT.LY/2TTJMM2](https://bit.ly/2TTJMM2)

VARKENS

DE AARD VAN HET VARKEN

Varkens zijn heel slim en speels. Een biologisch varken heeft een ruime stal met strooisel om in te wroeten en in te slapen. En hij kan lekker naar buiten. Een biologisch varken woont altijd in een groep en heeft dus altijd een ander varken om mee te spelen.

KRULSTAART

Een biologisch varken heeft een echte krulstaart. Een varken gaat zich vervelen als hij geen ruimte heeft om te dollen. Het wordt dan een vervelend beestje en bijt in de oren en staarten van zijn stalgenootjes. Daarom wordt vaak de staart van een varken korter gemaakt. In de biologische varkenshouderij is het verboden om de staarten korter te maken. Het is ook niet nodig, omdat een biologische boer ervoor zorgt dat de varkens lekker kunnen spelen.

Wist je dat...

een vrouwtjesvarken een zeug
heet en een mannetjesvarken
een beer?

WANNEER IS EEN VARKEN EEN BIOLOGISCH VARKEN?

Een biologische varkenshouder krijgt een keurmerk voor zijn varkens als hij zich onder andere aan de volgende regels houdt:

- Minimale stalruimte: 1,3 m² per volwassen vleesvarken; 7,5 m² voor een moedervarken met biggetjes.
- Minimale buitenruimte: 1 m² buitenruimte per volwassen vleesvarken; 2,5 m² voor een moedervarken met biggetjes.
- In de stallen moet ruimschoots daglicht en frisse lucht zijn en voor elk varken een droge en schone plek met stro om lekker in te rusten.
- De varkens moeten het hele jaar door (wel of geen mooi weer) zelf kunnen bepalen of ze binnen of buiten willen lopen.
- Het afknippen van tanden, staarten en oren is verboden.

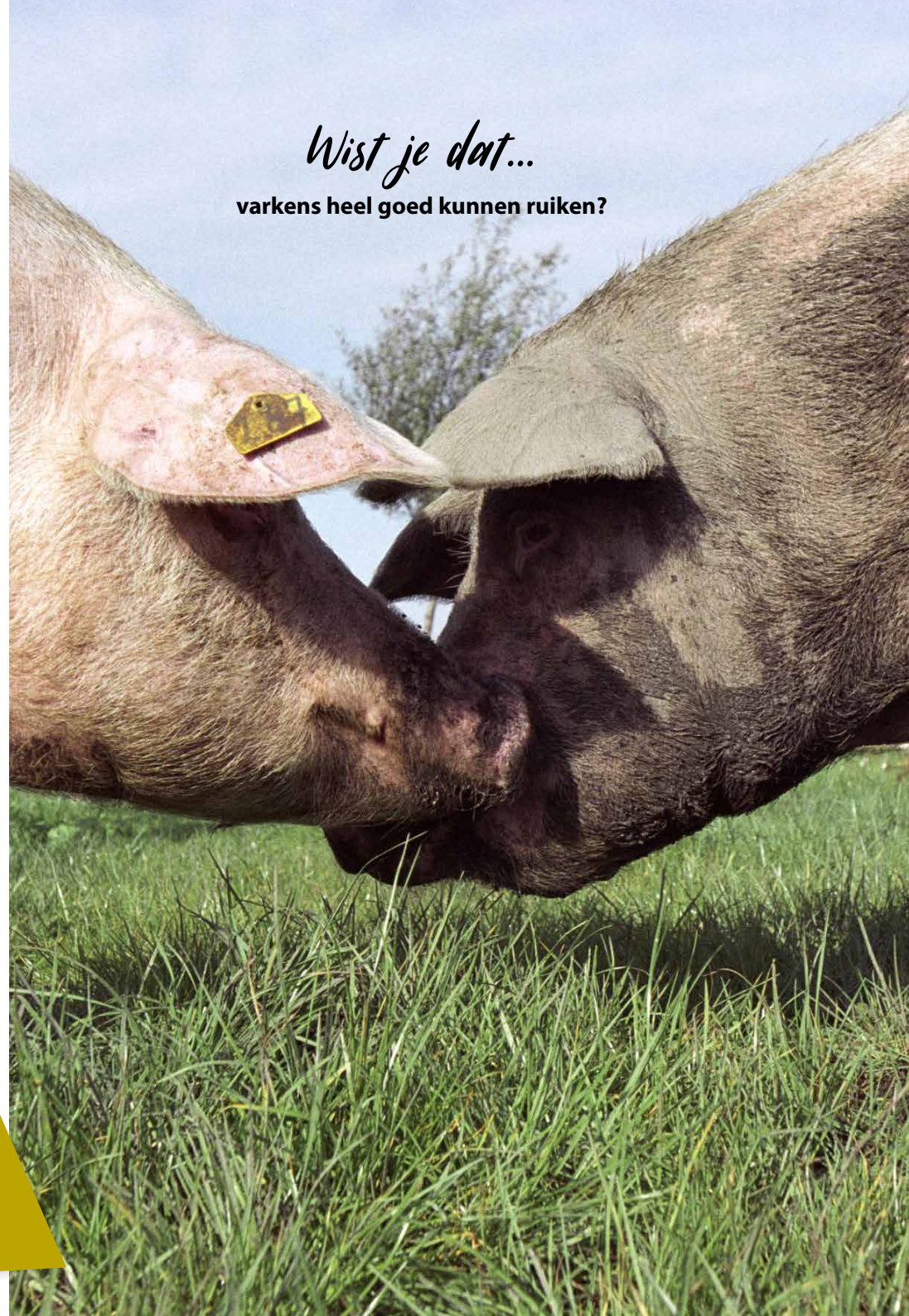
Wist je dat...

een zeug (een vrouwtjesvarken) gemiddeld
11 biggen per jaar krijgt?

Wist je dat...

varkens heel goed kunnen ruiken?

**WIL JE EEN LEUK FILMPJE OVER
BIOLOGISCHE VARKENS KIJKEN?
KIJK DAN OP [BIT.LY/2TPFDCD](https://bit.ly/2TPFDCD)**

MODDERPOEL EN DOUCHE

Biologische varkens leven in groepen en hebben een grote wei. Daar wroeten ze in en maken hun eigen modderpoel. In de zomer nemen de varkens namelijk graag een modderbad. Ze doen dat om af te koelen en om lekker te baden. Varkens zweten nauwelijks en hebben ook weinig haar. Daardoor hebben ze snel last van de warmte, ze kunnen zelfs verbranden! Door dit zogenaamde 'zoelen' in het modderbad raken ze hun lichaamswarmte weer kwijt. De modder is ook beschermend tegen parasieten. Varkens zijn zindelijk en poepen en plassen netjes op één plek in de stal.

Varkens zijn alleseters. In het wild scharrelen ze een afwisselend menu bij elkaar dat varieert van eikels tot plantenwortels. Op de biologische boerderij eten ze ook gevarieerd: een mengsel van biologisch geteelde granen en gras waarin ze lekker kunnen wroeten.

Wist je dat...

een beer (een mannetjesvarken) wel 500 kilo zwaar kan worden?

KIPPEN

DE AARD VAN DE KIP

Kippen zijn bosdieren, de voorouders van de kip woonden namelijk in het bos. Kippen zijn beweeglijke en alerte dieren. Als je naar ze kijkt, kun je ze nauwelijks betrappen op een moment van rust: ze schrapen met hun poten, ze draaien waakzaam met hun kopje of nemen een zandbad waarbij ze wild met hun veren schudden. Biologische kippen kunnen altijd naar buiten en hebben binnen veel ruimte. De biologische pluimveehouder zorgt er ook voor dat zijn kippen voldoende afleiding hebben. Een biologische kip mag haar snavel houden. Dit meest gevoelige deel van de kip is belangrijk bij het scharrelen. Zo kan ze buiten in het gras pikken en binnen in de stal tussen het strooisel scharrelen.

Wist je dat...

een boerderij waar (bijna) alleen kippen leven,
een pluimveehouderij heet?

EIEREN

Een kip legt bijna elke dag een ei. Een biologische kip legt gemiddeld 275 en een niet-biologische kip 310 eieren per jaar. Het leggen van een ei doet een kip het liefst alleen, in de beschutting van een nest of een klein hokje. De meeste kippen leggen in de ochtend. Als het ei eenmaal gelegd is, laat ze het vol trots horen! De eierdooier van een biologisch ei heeft niet altijd dezelfde kleur geel. Dit komt doordat het menu van kip tot kip en van dag tot dag varieert. De ene kip eet bijvoorbeeld meer gras dan de andere kip en in de winter vinden ze buiten andere hapjes dan 's zomers.

EICODE

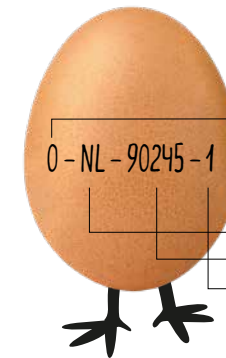
Als je eieren in de winkel koopt, moet op elk ei een code staan. Een voorbeeld van een eicode is: 2-NL-45146 01. Het eerste cijfer staat voor de type stal waarin de kip woont. Als het eerste cijfer een 0 is, is het ei biologisch. Een 1 staat voor vrije-uitloopei, 2 is scharrelei en 3 is een kooiei. De letters zijn een afkorting voor het land waar de eieren vandaan komen. NL staat voor Nederland. De laatste reeks getallen verwijzen naar het bedrijf waar de eieren vandaan komen. Zo kun je precies achterhalen van welke boerderij jouw ei vandaan komt.

Op het doosje met biologische eieren staat ook altijd het 'groene blaadje': het Europees biologisch keurmerk.

Wist je dat...

biologische kippen altijd een vrije-uitloop hebben?

SOORT EI

0 = BIOLOGISCH
1 = VRIJE UITLOOP
2 = SCHARREL
3 = KOOI

LAND VAN HERKOMST

BEDRIJFSNUMMER

STALNUMMER

OP STOK

Kippen slapen van nature in een boom zodat ze niet ten prooi vallen aan nachtelijke roofdieren zoals de vos. In een biologisch kippenhok gaan de kippen 's nachts op stok. Dit lijkt op hun natuurlijke slaappleaats (bijvoorbeeld een tak) en de kip vindt het fijn. Bovendien is dit beter voor haar gezondheid. Als ze namelijk op de grond slaapt, wordt het warm en kruipt er ongedierte tussen haar veren.

LEKKER BUITEN

De biologische boer doet elke ochtend de stal open, zodat de kippen naar buiten kunnen. Omdat dit elke dag rond dezelfde tijd is, zitten de kippen al klaar bij de deur. Ze rennen dan naar buiten, om daar lekker te scharrelen en wormen en insecten te zoeken. In de uitloop staan bomen en struiken. Dat zijn de beste plekjes om een lekker hapje te zoeken. Kippen nemen graag buiten een zandbad. Met zand tussen de veren komen er namelijk minder vervelende kleine insectjes of luizen op de kip zitten.

WAAKHAAN

Hanen zijn goede waakdieren. Als er bijvoorbeeld een buizerd overvliegt - een roofvogel die graag een kippetje lust - waarschuwt hij de anderen. Omdat kippen zich veiliger voelen in het gezelschap van een haan, lopen er bij biologisch-dynamische boerderijen altijd een paar hanen tussen de kippen. Sommige biologische boerderijen hebben daarom ook hanen. Als er geen haan is, neemt een kip de rol als bewaker over.

KIPPENVLEES

Kippen die eieren leggen, worden leghennen genoemd. Maar er zijn ook kippen die om het vlees gehouden worden: vleeskuikens. Biologische vleeskuikens groeien veel langzamer dan niet-biologische vleeskuikens. En ze mogen lekker naar buiten om te scharrelen en eten biologisch voer. 'Soepkippen' zijn leghennen die uitgelegd zijn. Als een kip ouder wordt, gaat ze minder eieren leggen en wordt ook de schaal van het ei steeds dunner. Daardoor breken veel eieren. Na ongeveer 14 maanden eten de leghennen meer dan ze eieren leggen. De leghennen gaan dan naar de biologische slager en worden dan een soepkip. Als je biologische soepkip koopt, weet je zeker dat ze haar hele leven lekker gescharreld heeft.

Leghaantjes zijn ook vleeskippen, maar dan met een bijzonder verhaal. Als de boer nieuwe leghennen nodig heeft, worden er eieren uitgebroed. Er komen dan 50% hennen en 50% haantjes uit het ei. Vroeger was het simpel: de hennen werden gehouden om eieren te leggen en de haantjes zorgden voor het vlees. Tegenwoordig zijn er rassen die speciaal gefokt zijn om eieren te leggen en rassen die snel vlees leveren. De hennen en de haantjes van de vleesrassen worden allebei gebruikt voor de vleesproductie. Maar de haantjes van de legrassen leggen natuurlijk geen eieren en zijn daarom 'nuteloos'. Ze worden direct na uitkomst uit het ei gedood en gebruikt als voer in de dierentuinen. Biologische pluimveehouders zoeken naar manieren om het anders te doen. Tegenwoordig worden gelukkig ook steeds vaker de leghaantjes opgefokt voor het vlees, waardoor de hanen langer leven. Het biologische haantje groeit langzaam, heeft veel beweging, kan lekker buiten scharrelen en krijgt biologisch voer. Een geslacht haantje ziet er heel anders uit dan het kipfiletje dat je gewend bent. Een leghaantje is mager en gespierd en er zit minder vlees aan, maar het is wel heel lekker.

WANNEER IS EEN KIP EEN BIOLOGISCHE KIP?

Een biologische pluimveehouder krijgt het Europees biologisch keurmerk voor de eieren als hij zich onder andere aan de volgende regels houdt:

- Leghennen: maximaal 6 leghennen per m² stalruimte; Vleeskuikens: maximaal 10 vleeskuikens per m² stalruimte.
- Minimaal 4 m² buitenruimte per kip; dit moet voornamelijk begroeid zijn met bijvoorbeeld bomen, struiken of gras.
- In de stal is daglicht, frisse lucht, strooisel op de grond en er zijn zitstokken en legnesten.
- De kippen moeten vrij naar binnen en naar buiten kunnen lopen.
- Het verwijderen van snavelpunten is verboden.

Wist je dat...

je een kip kunt 'adopteren'? De kip blijft dan bij de biologische boer, maar jij kunt ervoor zorgen dat de kip een fijn leven heeft. Wil je daar meer over weten? Kijk dan op www.adopteereenkip.nl.

**WIL JE EEN LEUK FILMPJE OVER
KIPPEN KIJKEN?
KIJK DAN OP [BIT.LY/2YX46UT](https://bit.ly/2YX46UT)**

GEITEN

Je hebt vast wel eens een geit gezien op een boerderij. Het zijn nieuwsgierige dieren die alles willen ontdekken. Elke geit ziet er anders uit. Sommigen zijn groot, anderen zijn klein. Een biologische geit heeft een grote stal, met veel licht en frisse lucht en strooisel om lekker in te slapen. En met mooi weer gaan ze naar buiten. Zowel binnen als buiten staan er klimtoestellen, waar de geiten op klimmen en weer van af springen. In Nederland worden geiten vooral gehouden voor de melk en de kaas. Geitenvlees wordt in Nederland niet veel gegeten.

RANGORDE

Biologische geiten leven altijd samen in een groep, ze zijn niet graag alleen. Een groep geiten wordt een kudde genoemd. Een kudde geiten heeft altijd één baas en de andere geiten volgen de baas. Dit noemen we rangorde. Geiten bepalen wie de baas is door schijngevechten. De geiten gaan dan op hun achterpoten staan en bij het neerkomen botsen ze hun hoorns tegen elkaar aan. Zo'n schijngevecht duurt maar even en de geiten doen elkaar meestal niet zoveel pijn. Om verwondingen te voorkomen, worden geiten soms onthoord. Geiten op biologisch-dynamische boerderijen mogen hun hoorns altijd houden.

Wist je dat...

**een geit twee spenen aan haar uier heeft
en een koe vier?**

LAMMETJES

Een mannetjesgeit noemen we een bok. Een vrouwtjesgeit heet een geit en een jonge geit wordt een lam genoemd. Om melk te kunnen geven, moet een geit een lammetje krijgen. Vanaf de geboorte van haar eerste lammetje geeft moedergeit melk en kan de boer beginnen haar te melken. Het lammetje krijgt de eerste dagen de melk van de geit. Later krijgen de meeste lammetjes speciale lammetjesmelk. Sommige biologische boeren laten het lammetje bij de geit lopen. Ook dan is er nog melk over voor de boer. Moedergeiten zijn ongeveer 150 dagen zwanger, wat we bij dieren drachtig noemen. Sommige geiten krijgen één lam, maar vaak krijgen geiten wel twee of drie lammetjes.

ETEN EN DRINKEN

Geiten zijn knabbelaars. Ze blijven niet op één plek om veel te eten, maar lopen steeds rond en eten dan overal een beetje. Een biologische geit zie je ook steeds heen en weer lopen: van de ene kant naar de andere kant van de wei, in- en uit de stal. Dit komt doordat de voorouders van de geit in de bergen leefden en daar is het moeilijk om op één plek veel eten te vinden. Geiten vinden vooral lange grassen, bladeren en takken lekker. Voordat geiten iets opeten, raken ze het eerst aan met hun gevoelige lippen. Daarna proeven ze het. Als ze het lekker vinden, eten ze het op. Omdat geiten even op hun achterpoten kunnen staan, kunnen ze ook hogere plekjes bereiken. Geiten zijn herkauwers. Dat betekent dat ze vier magen hebben. Deze magen heten de pens, de netmaag, de boekmaag en de lebmaag, net als bij de koe. Als geiten eten, nemen ze een hap, kauwen ze het en slikken ze het door. Het eten komt dan in de pens terecht.

Wist je dat...

een boerderij waar (bijna) alleen geiten leven,
een geitenhouderij heet?

Na een half uurtje komt het eten weer terug in de mond. De geit kauwt er dan weer op en slikt het daarna weer door. Dan gaat het voedsel ook naar de andere magen. Een biologische geit eet vooral gras en krijgt er nog een klein beetje brokjes bij. De wei van biologische geiten worden nooit bespoten met gif.

GEITENMELK EN GEITENKAAS

Misschien heb je weleens geitenmelk gedronken of geitenkaas gegeten. Dan heb je vast geproefd dat het anders smaakt dan melk of kaas van koeien. Dat komt doordat een geit andere dingen eet dan een koe. Geitenmelk en geitenkaas zijn ook witter en er zit meer vitamine A en D in. Sommige mensen zijn allergisch voor koemelk. Als ze koemelk drinken, kunnen ze ziek worden. Mensen die allergisch zijn voor koemelk kunnen vaak wel geitenmelk drinken. Biologische geitenmelk en kaas herken je aan het Europees biologisch keurmerk, het 'groene blaadje'. Dat betekent dat de geit op een biologische boerderij woont, de melk opgehaald wordt door een melkwagen die alleen langs biologische geitenbedrijven gaat en de fabriek ook speciaal voor biologische geitenmelk is ingericht.

Wist je dat...

er een verschil is tussen het blaten van een schaap en een geit? Schapen zeggen 'Beh' en geiten zeggen 'Meh'.

WANNEER IS EEN GEIT EEN BIOLOGISCHE GEIT?

Een biologische geitenhouder krijgt het Europees biologisch keurmerk voor zijn geiten als hij zich onder andere aan de volgende regels houdt:

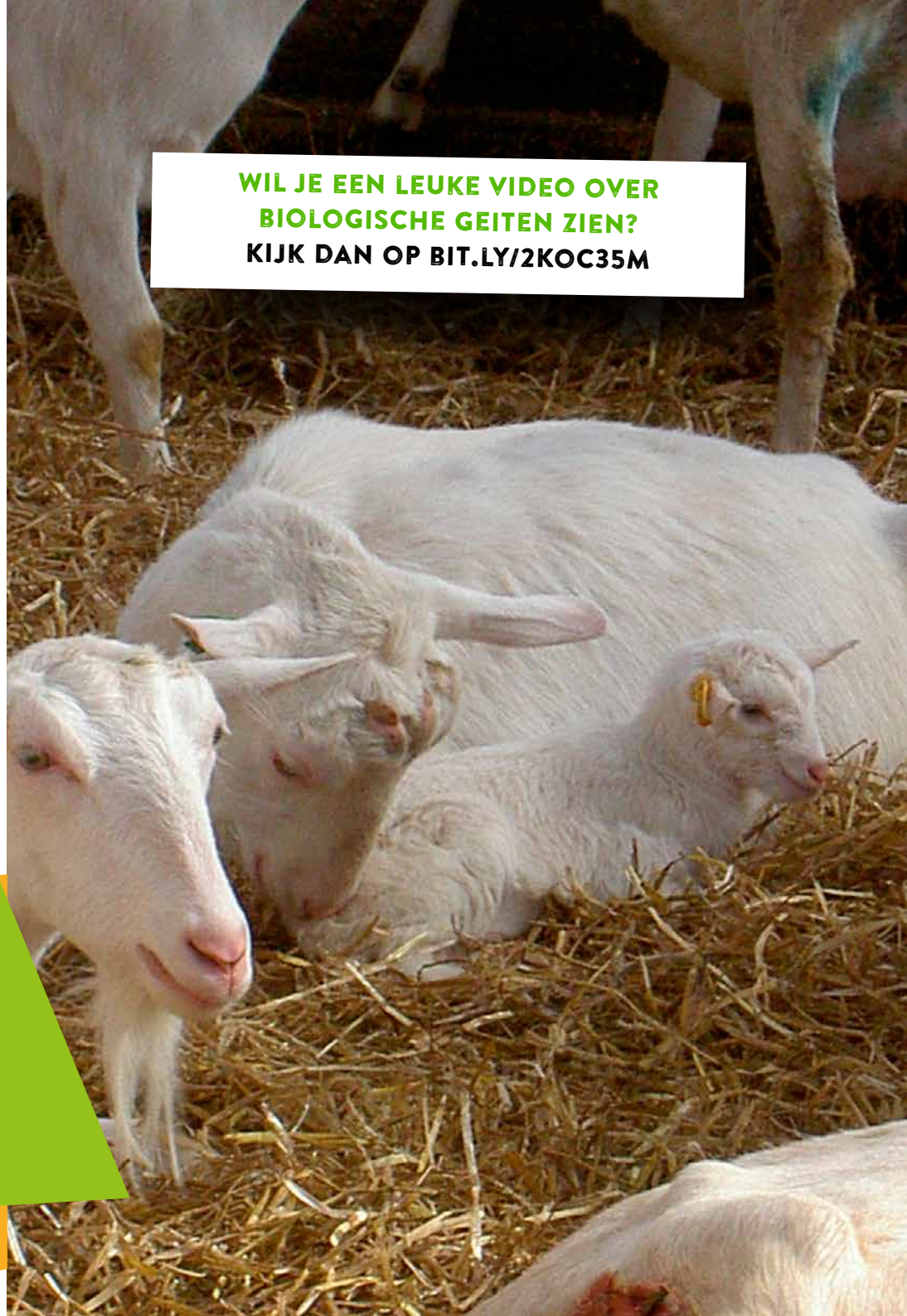
- Minimale stalruimte: 1,5 m² per volwassen geit.
- In de stallen moet ruimschoots daglicht en frisse lucht zijn en er ligt strooisel waar de geiten lekker op kunnen liggen.
- De geiten moeten zo vaak mogelijk naar buiten kunnen. Gemiddeld komt een biologische geit ruim 250 van de 365 dagen buiten. In de winter zijn ze meestal binnen omdat er dan te weinig gras is of het land te nat is om op te lopen.
- Biologisch-dynamische geiten mogen altijd hun hoorns houden; biologische geiten worden soms onthoord. Dit gebeurt dan altijd onder verdoving.
- Het voer dat biologische geiten krijgen, is altijd biologisch.

Wist je dat...

een biologische koe veel meer melk geeft dan een biologische geit? Een geit geeft ongeveer 3 liter melk per dag en een koe wel 20 liter!

WIL JE EEN LEUKE VIDEO OVER
BIOLOGISCHE GEITEN ZIEN?
KIJK DAN OP [BIT.LY/2KOC35M](https://bit.ly/2KOC35M)

ENJOY
IT'S FROM
EUROPE

Dit is een uitgave ter promotie van het Europees biologisch keurmerk. De uitgave is geschreven door Bionext, de ketenorganisatie voor biologische landbouw, en tot stand gekomen met steun van de Europese Unie.

Bionext

Nieuwe Kazernelaan 2 D42
6711 JC Ede
T + 31 (0)30 233 99 70
info@bionext.nl
www.bionext.nl

Grafisch Ontwerp www.studiobaard.com

*Heb je een
leuke vraag?
Stel hem ons gerust!*